

УКРАЇНА

(19) UA

(11) 55942

(13) A

(51) 7 C22C21/04

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВІНАХІДВидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) СПОСІБ ОДЕРЖАННЯ АЛЮМІНІЄВО-КРЕМНІЄВОГО СПЛАВУ

1

2

(21) 2002076261

(22) 26 07 2002

(24) 15 04 2003

(46) 15 04 2003, Бюл. № 4, 2003 р.

(72) Кондратенко Сергій Васильович, Садиков
Юрій Іноджанович(73) Кондратенко Сергій Васильович, Садиков
Юрій Іноджанович(57) 1 Спосіб одержання алюмінієво-кремнієвого
сплаву з розплаву лому алюмінію шляхом
підвищення в розплаві вмісту кремнію, який
відрізняється тим, що підвищення вмісту кремнію
в сплаві одержують шляхом сплавлення розплавулому та відходів алюмінію або алюмінієвих сплавів
в зливках, чушках, отриманих шляхом первинного
переплаву лому алюмінію з алюмінієво-
кремнієвим сплавом, виробленим способом елек-
тротермічного відновлення в руднотермічних пе-
чах, який містить такі компоненти, мас. %

Кремній 30-60

Алюміній та домішки решта

2 Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що спів-
відношення лому та відходів алюмінію або алюмі-
нієвих сплавів в зливках або чушках до алюмініє-
во-кремнієвого сплаву складає (3-5) 1

Винахід відноситься до кольорової металургії,
а саме до способів одержання алюмінієвих спла-
вів

Відомий спосіб одержання сплавів алюмінію з
вмістом кремнію 8-12 % шляхом переробки лому
алюмінію (вміст кремнію в розплаві складає при-
близно 2-4%). Для підвищення вмісту кремнію в
розплаві використовується кристалічний кремній у
чистому вигляді, його розчиняють в розплаві
алюмінію, досягаючи необхідного відсоткового
вмісту кремнію в сплаві. Оскільки компоненти
мають різко відмінну температуру плавлення в
системі Al-Si то розчинення проходить повільно і
вимагає більшого "перегріву" розплаву, що приво-
дить до перевитрат електроенергії, процес цей
трудомісткий і дорогий, що знижує ефективність
процесу одержання марочного
алюмінію (використовується на алюмінієвому за-
воді в м. Бровари 000 "БроварАл")

В основу винаходу покладено завдання ство-
рення способу одержання алюмінієво-кремнієвих
сплавів з підвищенням механічних та ливарних
властивостей та підвищенням ефективності та
здешевлення одержання сплавів шляхом спла-
влення лому та відходів алюмінію або алюмінієвих
сплавів в зливках чи чушках, отриманих шляхом
первинного переплаву лому алюмінію з алюмініє-
во-кремнієвим сплавом з високим вмістом крем-
нію, який виробляється способом електротерміч-
ного відновлення в рудно-термічних печах із

природних алюмосилікатів або глинозему і має
слідуючий склад компонентів, мас. %

кремній 30-60

алюміній та домішки решта

і забезпечити одержання марочних алюмінієвих
сплавів, що приведе до підвищення механічних та
ливарних властивостей останніх

Суттєвими ознаками є сплавлення розплаву
алюмінієвого лому або алюмінієвих сплавів в зли-
вках, чушках, отриманих шляхом первинного пере-
плаву лому алюмінію з алюмінієво-кремнієвим
сплавом, який містить такі компоненти, мас. %
кремній 30-60, алюміній та домішки - решта
Співвідношення лому та відходів алюмінію до
алюмінієво-кремнієвого розплаву визначено шля-
хом дослідження і становить 3-5 1

Для одержання марочного алюмінію виробля-
ється алюмінієво-кремнієвий сплав способом елек-
тротермічного відновлення в рудно-термічних
електровідновлювальних печах з природних алю-
мосилікатів або глинозему в сполученні з кварци-
том в відсотковому співвідношенні кремній 30-
60%, алюміній та домішки - решта і одержаний
сплав змішують в плавильних печах, наприклад
печах опору, з розплавом алюмінієвого лому та
відходів алюмінію або алюмінієвим сплавом в зли-
вках чи чушках, отриманих шляхом первинного
переплаву лому алюмінію в співвідношенні 1 до 3-
5 (в залежності від відсоткового вмісту кремнію),
отримуючи в результаті марочний алюміній

(13) A

(11) 55942

(19) UA

Додавання алюмінієво-кремнієвого сплаву з високим вмістом кремнію (30-60%) сприяє кращому засвоєнню сплавом кремнієвого компоненту і рівномірному розшаруванню його в структурі сплаву, відсутності міні вкраплень кристалічного кремнію в сплав, розчинення кремнію в алюмінію проходить скоріше і не потребує великого "перегріву" розплаву, приводить до зменшення витрат електроенергії на 20%, поліпшує механічні та ливарні властивості сплаву

Приклад Для одержання марочного алюмінієвого сплаву DIN 226 в звичайній печі опору, були взято підготовлені шихтові матеріали - алюмінієвий лом, відходи алюмінію, (зберігалися в сухому приміщенні з вологістю не більш 75%), роздробили, просушили при температурі 200-250°C протягом 20-30 хвилин, зважили шихту, вага становила 4600 кг, завантажили в плавильну піч і розігріли до температури 680-700°C до повного розплавлення шихти, сплав перемішали на протязі 2-3 хвилин і зняли шлак. В одержаний розплав (приблизно 4 тони, вміст кремнію 4,9%) добавили 1050 кг

алюмінієво-кремнієвого сплаву (кремнію 40%), отриманого способом електротермічного відновлення в рудно-термічній електровідновлювальній печі, змішали в звичайній печі опору (співвідношення алюмінієвого розплаву з алюмінієво-кремнієвим сплавом становило 4:1), Було отримано 5 тон розплаву. Після контролю хімічного складу (відсотковий вміст кремнію встановлено в необхідних межах $\approx 11,9\%$, що відповідає даному марочному сплаву) провели розлив розплаву. Результати процесу плавки показали зниження витрат часу на 10%, зниження витрат електроенергії при виробництві марочного алюмінію на 17%, зниження собівартості на 13% при підвищенні якості та покращення структури отриманого сплаву

Механічні властивості, межа міцності при кімнатній температурі (МПа) та відносне подовження визначали по ГОСТ 1497-84

Твердість сплаву (НВ) вимірювали по ГОСТ 9012-59 на твердомірі Брінель моделі ТШ-2М

Таблиця 1

Найменування технічних та експлуатаційних властивостей	Відомий спосіб	Заявляємий спосіб
1 Межа міцності, при 20°C, МПа	196	210
2 Відносне подовження при 20°C	0,5	0,6
3 Твердість НВ при 20°C	640	720

Позитивний ефект від використання способу міститься в слідуючому

Швидке розчинення кремнію приводить до зменшення витрат часу на проведення процесу плавки приблизно на 10%

Краще засвоєння сплавом кремнієвого компоненту та його більш рівномірне розшарування в структурі алюмінієвого сплаву,

Процес плавки не вимагаючий великого "перегріву" розплаву приводить до зменшення витрат електроенергії приблизно на 20%

Підвищується продуктивність праці на 15-17%

Використання способу забезпечує зниження собівартості продукції за рахунок зменшення витрат електроенергії, скорочення витрат часу, підвищення продуктивності праці на 12-14%